

Θά βγάλουμι πρώτα τοῦ γιρουντικὸ Ὑπάτ. Ἡ γριά ἔχει κάμποσα γεροντ'ὰ τσαὶ πολέμου νὰ τ' γαταφέρουν νὰ μ' τὰ κάμ' ἀπάνου μου (=νὰ τὰ δώσῃ εἰς ἐμέ) Σκῦρ. Ἐδὸν βάλαν μέσ' 'ς τὰ γιρουντ'ὰ (τὸν ἀπέκλεισαν τῆς μετὰ τὸν θάνατόν των κληρονομίας ἐκ τοῦ μεριδίου των) Ἀγιάσ. Συνών. γεροβόσκι, γεροκόμι, γεροντομοίρι, γεροντοτρόφι. δ) Κτῆμα ἢ οἶκημα, τὸ ὁποῖον περιῆλθεν εἰς τινα ἐκ προγονικῆς κληρονομίας, πατρῶον Ἰκαρ. ε) Οἶκημα εἰς τὸ ὁποῖον συνεδρίαζον οἱ δημογέροντες κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν Λεξ. Ἐλευθερουδ. Δημητρ. Πβ. καὶ τὸ Ἑλληνιστ. γεροντικόν=τὸ οἶκημα τῶν συνεδριάσεων τῆς γερουσίας, Στράβ. 14, 649. Συνών. γεροντεῖο 1. στ) Ἡ ἀγροτικὴ κρατικὴ σύνταξις τὴν ὁποίαν λαμβάνουν οἱ γέροντες ἀγρόται Ἡπ. (Κουκούλ.) Πελοπν. (Σηροκ.): Ἡφίρι τὰ γιρουντικά οὐ ταχυδρόμους νὰ τὰ μοιράσ' Κουκούλ. Παίρνουν κὶ τὰ γιρουντικά τ'ς κὶ κουνουμοῦντι καλὰ αὐτόθ. Ἀκόμα ἓνα χρόνου θέλου γιὰ νὰ μῶν 'ς τὰ γιρουντικά αὐτόθ. ζ) Βιβλίον πατερικόν, τὸ ὁποῖον περιέχει παραγγέλματα τοῦ μοναχικοῦ βίου λεχθέντα ὑπὸ τῶν «γερόντων» Ἀθ. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν. Κέρκ. Πελοπν. (Λεχαίν.)

γεροντίλα ἡ, Πελοπν. (Ἀργ. Λακων. Μεσσην.)—Π.Νιρβάν., Ἡ ζωὴ τοῦ δρόμ., 2, 184.

Ἐκ τοῦ οὐς. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίλα.

1) Ὁσμὴ ἀναδιδομένη ἐκ σώματος γηραλέου Π.Νιρβάν., ἐνθ' ἄν.: Μιὰ ἀπροσδιόριστὴ ὀσμὴ, ποῦ, ἂν ἐχρειάζετο ὄνομα, θὰ ἤμποροῦσε νὰ ὀνομασθῇ γεροντίλα. Συνών. γεροντιά. 2) Γεροντικὴ ἐμφάνισις, σωματικὴ καχεξία Πελοπν. (Ἀργ. Λακων. Μεσσην.): Παροιμ. Τὸ φατ' κάνει φαρι' κ' ἢ πείνα γεροντίλα (φαρι'=εὐρωστία) Ἀργ. Λακων. Τὸ ἔχει φέρνει φαρι' κ' ἢ πείνα γεροντίλα (τὸ ἔχει=ἡ οἰκονομικὴ εὐμάρεια) Μεσσην. Συνών. γεροντία 3β. Πβ. γεροντιάζω 2β.

γεροντίλικι τό, Χίος (Μάρμαρ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -λίκι. Γεροντίλικι, ὁ βλ.

γεροντίλος ὁ, Πελοπν. (Μεσσην.) γεροδίλος Πελοπν. (Κίτ. Μάν.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γεροντίλα.

1) Ὁ προβεβηκὸς τὴν ἡλικίαν, ὁ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἢ τὴν σωματικὴν ἐμφάνισιν γέρων Κίτ. Μάν.: Κρίμα 'ς τὴν γοπέλα πὸ πῆρε ἓνα γεροδίλο 2) Μεταφ., παιδίον καχεκτικὸν καὶ δύστροπον Κίτ. Μάν. Μεσσην.: Τέσσερον χρόνῳ παιδί ὁ γεροδίλος καὶ δὲ βερπατεῖ. Ἐναι ἓνα μίζερο παιδί! Ὅλο κλαίει ὁ γεροδίλος, γι' αὐτὸ δὲ βαίρνει ἀπάνου του Κίτ.

γεροντίνα ἡ, Πελοπν. (Ἐρμιόν. Λακων.) γιρουντίνα Στερελλ. (Περίστ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίνα.

1) Ὁ ἡλικιωμένος καὶ πολὺπειρος κτίστης οἰκίων Στερελλ. (Περίστ.): Πῆρα δυὸ γιρουντίνις γιὰ νὰ χτίσῃ τοῦ σπιτί. 2) Γεροντίλα 2, ὁ βλ. Πελοπν. (Ἐρμιόν. Λακων.): Παροιμ. Τὸ φατ' κάνει φαρι' κ' ἢ πείνα γεροντίνα (οἱ καλῶς τρεφόμενοι ἄνθρωποι διατηροῦνται εὐρῆστοι καὶ νέοι, ἐνθ' αὐτῶν οἱ κακῶς διακτώμενοι γηράσκουν προῶτως) Λακων. Τὸ φατ' κάνει φαροῦ καὶ ἢ πείνα γεροντίνα (συνών. πρὸς τὴν προηγούμεν.) Ἐρμιόν.

γεροντίνης ὁ, ἐπίθ. ἀμάρτ. γεροδίνας Α.Ρουμελ. (Στενήμ.) Οὐδ. γεροδίνας Α.Ρουμελ. (Στενήμ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γεροντίνα.

1) Ὁ γεγηρακὸς. 2) Οὐδ. Παῖς ἀτροφικὸς ἐμφανίζων πρόωρον γεροντικὴν ὄψιν.

γερόντιο τό, σύνθηθ. γερόντιον λόγ. σύνθηθ. γερόντιο πολλαχ. γερόδιο Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) γιρόντιου βόρ. ιδιώμ. γερόδι Θήρ. γεροδί Ὁθων. γιρόδιου Θράκ. (Αὐδήμ.) γερόδι Θήρ. γερόντ' Καππ. (Ἀνακ.) Πληθ. γερότια Θράκ. (Σαρ. Ἐκκλ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐς. γερόντιον. Ὁ τύπ. γεροδί κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ οὐδ. εἰς -ι (κλαδί, κουκλί, παιδί).

Α) Οὐς. 1) Ὁ γέρων ὑποκορ., ἰδίως κατὰ πληθ., λόγ. σύνθηθ. καὶ δημῶδ.: Ἐνα ἀγαθὸ γερόντιον καθόταν ἔξω ἀπὸ τὸ καφενεῖον Ἀθῆν. Εἶναι καλὸ-ἀγαθὸ γερόντιο σύνθηθ. Βρὲ τὸ γερόντιο! Εἶδες τί ἔκανε; Πελοπν. (Κυνουρ.) Ὑτὴ γειτονιά τους ἔχουσι μείνει ὅλο γερόδια Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Ἐλα νὰ καθήσουμε 'ς τὴν σειρά οὐλα τὰ γερόνια Εὐβ. (Ἀκρ.) Εἰστι καλὰ γιρόντια Στερελλ. (Ἀχυρ.) Αὐτὸ τὸ γιφύρι, καθὼς ἔλιγαν τὰ γιρόντια, χτίσ'κ' 'ς τὴν Ρωμαίικη ἐπουχὴ Θράκ. Ἐνας σωρὸς γερόνια, ποῦ καθόταν ἀπέξω ἀπὸ τὸ καφενεῖο, σηκώθηκε κ' ἔτρεξε κοντὰ του Δ.Βουτυρ., Ἐπανάστ. ζῶων, 162 || Ἀσμ.

Τούρκεφαν καὶ γερόνια, τὰ κάμνουσε χοτζᾶδες,

καὶ τούρκεφαν μωρὰ παιδιὰ, τὰ κάμνουσε Τουρκοῦδια

Α.Ρουμελ. (Καρ.) β) Μικρόσωμος γέρων Ὁθων.: Πῆε καὶ τὸ γεροδί 'ς τὴν Χώρα κ' ἔκατσε γιὰ πάδα ('ς τὴν Χώρα=εἰς τὴν πόλιν τῆς Κερκύρας). Βωρή, τί σοῦ κρένει τὸ γεροδί; (βωρή=μωρή, κρένει=ὀμιλεῖ) γ) Γέρων πανοῦργος, πονηρὸς Πελοπν. (Κίτ. Κυνουρ. Μάν.): Βρὲ τὸ γερόντιο! Εἶδες τί ἔκανε; Κυνουρ. Ξέρεις τί γερόδιο ἔναι; Κίτ. Μάν. δ) Οἱ γονεῖς εἰς προχωρημένην ἡλικίαν Θεσσ. (Τρίκερ.) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.): Νὰ προσέχῃς τὰ γερόδια Κίτ. Μάν. Τὰ χουράφια τὰ 'χουμ' ἡμεῖς τὰ γερόνια, τὰ πιδιά μας δὲ θὰ 'χ'νι Τρίκερ. ε) Οἱ ἐξ ἀγχιστείας γονεῖς, ὁ πενθερὸς καὶ ἡ πενθερά Στερελλ. (Φθιώτ.): Τὰ δύο γιρόντια μας στ) Οἱ δημογέροντες τοῦ χωρίου Θράκ. (Αὐδήμ.): Παροιμ. Τ' παππᾶ τ' πρωτογέρ' καὶ τρογύρω τὰ γιρόδια (ἐπὶ μυστικοῦ εὐρέως διαδοθέντος, μολοντί ὁ ἐγκαλούμενος ὡς ὑπεύθυνος τοῦ πράγματος ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ ἀνεκοίνωσε μόνον εἰς τοὺς πρὸχοντας, εἰς τὰς κοινοτικὰς ἀρχάς).

Β) Ἐπιθετικ. 1) Γηραλέος, ἐπὶ ζῶων κυρίως Καππ. (Ἀνακ.): Τὸ γερόντ' τὸ πρόγατο. 2) Ἐπὶ παιδίων, στρινός, δύστροπος, κακορρίζικος Θήρ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Γερόντιο Φοῦρν. Γερόντια Χίος.

γεροντίστικα ἐπίρρ. σύνθηθ. γεροδίστικα Κρήτ. γιρουντίστ'κα βόρ. ιδιώμ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. γεροντίστικος.

Κατὰ τρόπον ἀρμόζοντα εἰς γέροντας σύνθηθ.: Μικρὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ λέει γεροντίστικα. Μιλάει γεροντίστικα σύνθηθ.

γεροντίστικος ἐπίθ. σύνθηθ. γερονδίστικος Ἀστυπ. γεροδίστικος Κρήτ. γιρουντίστ'κους βόρ. ιδιώμ. γεροντίστ'κος Σκῦρ. Ἐροδίστικος Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίστικος.

1) Ὁ ἀρμόζων ἢ ἀνήκων εἰς γέροντα σύνθηθ.: Τί γεροντίστικα καμώματα εἶν' αὐτά; σύνθηθ. Γιρουντίστ'κα πράματα, τί περιμέν'ς; βόρ. ιδιώμ. Ποιὸς σοῦ τὸ ἥρραρε τὸ σάκκο, καημένη; Ἐροδίστικος εἶναι καλὰ-καλὰ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Κι ἄρχιξεν ἐδὰ νὰ τραγουδῇ μὲ τὴν γεροδίστικὴν φωνὴν Κρήτ. Τί σοὶ φ'στάν' εἶν' αὐτό; μοιάζ' γιρουν-

τίσι'κον Εὐβ. ("Ακρ.) Βήματα ἤσυχα, συρτά, γεροντίστικα ἀκούστηκαν 'ς τὸ χαγιάτι πρὸς τὴν πόρτα Γ.Ξενοπ., Κοσμάκ., 69. Τὸ ὕφος τοῦ Ἀντώνη τοῦ φάνηκε μεγαλίστικο, σχεδὸν γεροντίστικο Γ.Ξενοπ., Πλούς., 12. Συνών. γεροντήσιος, γεροντικός Α1. β) Ὑπὸ τὴν ὄνομ. γεροντίστικος συρτός, εἶδος συρτοῦ χοροῦ, τὸν ὁποῖον χορεύουν συνήθως οἱ γέροντες Κρήτ. Συνών. γεροντικός Β1. 2) Τὸ οὐδ. ὡς οὐς., τὸ ὑπὸ τῶν γονέων κρατούμενον μερίδιον περιουσίας πρὸς συντήρησίν των κατὰ τὸ γῆρας μετὰ τὴν διανομὴν τῆς ὑπολοίπου περιουσίας εἰς τὰ τέκνα των Στερελλ. (Καλοσκοπ.). Συνών. ἰδ. εἰς λ. γεροντικός Β3.

γεροντίτικος ἐπίθ. ἐνιαχ. γιρουντί'κους Μακεδ. (Καστορ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίτικος.

Γεροντίστικος 1α, δ βλ.: Τέτοια γιρουντί'κα παλιακά τραγούδια δὲν τὰ ξέρουν.

γεροντίσης ὁ, ἀμάρτ. γεροδίσης Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.) Ἐκ τοῦ οὐς. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ίσης. Ὁ σύζυγος εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν: Ἀχτέ μου, τ' ἀδερίτσι μου (ἐνν. δῶσε μου πίσω)! Θὰ μὲ δείρ' ὁ γεροδίσης μου (ἀχτέ=ἀετέ, ἀδερίτσι=μικρὸν ἔντερον. Ἐκ παρ. αὐθ.).

γεροντο- κοιν. γεροδο- πολλαχ. 'εροδο- Κάλυμν. Κάρπ. ("Ελυμπ. κ.ά.) Κάσ. Νάξ. ('Απύρανθ. κ.ά.) γιρουντου- βόρ. ἰδιώμ.

Θέμα τοῦ ἀρχ. οὐς. γέρων. Πβ. γεροντοκομεῖον, γεροντοδιδάσκαλος, γεροντομανία, γεροντογράφιον.

Ὡς α' συνθετ. εὐρίσκεται: 1) Μετ' ὀνομάτων καὶ μετοχῶν καὶ δηλώνει α) ὅτι τὸ β' συνθετ. ἔχει τὴν ἡλικίαν ἢ ἄλλην ἰδιότητα γέροντος ἢ ὁμοιότητα πρὸς γέροντα, ὡς γεροντό-αιγα, γεροντόβλαχος, γεροντοβοῦς, γεροντόβοιδο, γεροντογάιδαρος, γεροντογαμπρός, γεροντόγαττος, γεροντογιός, γεροντολεύτερος, γεροντομού-λαρο, γεροντονιός, γεροντοπαλλήκαρο κ.τ.τ. β) Ὅτι τὸ β' συνθετ. ἀνήκει ἢ προσιδιάζει εἰς γέροντα, ὡς γεροντοβρώσι, γεροντοκέλλι, γεροντοκοιλιά, γεροντόλογο, γεροντομοίρι, γεροντόσπερμα, γεροντόχτικο κ.τ.τ. 2) Μετὰ ρημάτων καὶ δηλοῖ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ρ. σημαίνονμενον γίνεται ἢ ἀνήκει εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, οἷον γερονταφίνω, γεροντομαθαίνω, γεροντοξεχνῶ, γεροντοφέρνω κ.τ.τ.

γεροντοαγελιά ἡ, ἀμάρτ. γεροδαελιά Κρήτ. (Νεάπ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐς. ἀγελιά.

Ἀγελάς μεγάλης ἡλικίας: Εἶναι αὐτὸς ἓνας τραβαδόρος, πὺν σοῦ πασάρεϊ τὴ γεροδαελιά γιὰ μουνκαράκι (τραβα-δόρος=πονηρὸς ζωέμπορος) || Ἄσμ.

Μοιάζεις μὲ γεροδαελιά πὺν ζεύταν 'ς τὸ ζευγάρι, χαρά 'ς τονε πὺν δὰ βρεθῇ γυναικὰ νὰ σὲ πάρῃ

γεροντοαῖγα ἡ, ἀμάρτ. γεροδόγα Κρήτ. (Νεάπ. Σέλιν. κ.ά.) γεροδόγα Κρήτ. (Σέλιν.) βροδόγα Κρήτ. γρενδό-αιγα Κάσ.

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐς. αῖγα. Οἱ τύπ. γεροδόγα, βροδόγα καὶ γρενδόαιγα κατὰ σύμφυρ. πρὸς τὸ γραῖα > γρά.

Αἰξ μεγάλης ἡλικίας ἐνθ' ἀν.: Πήγαινε νὰ δὴ σφάξῃς τὴ γεροδόγα, μ' αὐτὴ δὲ βγάνει γάλα βλιό Κρήτ. (Νεάπ.)

γεροντόβλαχος ὁ, ἐνιαχ. γιρουντόβλαχους βόρ. ἰδιώμ. Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐς. βλάχος.

Βλάχος (ποιμὴν σκηνίτης) γηραλέος ἐνιαχ.: Ἄσμ.

Σηκώθ' ὁ παππα-Θύμιος, πάει ἀρματολός, μαζώνει παλληκάρια, ὅλο διαλεχτά, γυρεύει κ' ἓνα γέρο, γεροντόβλαχο, πὺν ξέρεϊ τὰ λημέρια γιὰ ν' ὀδηγηθοῦν

A. Passow, Popular. carm., 88.

γεροντόβοιδο τό, Πελοπν. (Βερεστ. Γαργαλ. Πυλ. κ.ά.) Εὐβ. ("Ακρ.) γεροδόβουιδο Κρήτ. ('Αχεντρ. Νεάπ. Ραμν. κ.ά.) γεροδόβ'δο Πάρ. (Λεῦκ.) 'εροδόβουιδο Νάξ. ('Απύρανθ.) 'εροδόβουδος Νάξ. ('Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐς. βόιδι, ὅπου ὑπάρχουν καὶ τύπ. βούδι καὶ βούι.

Γηραλέος βοῦς ἐνθ' ἀν.: Ἐσφάξανε σήμερο ἓνα γεροδό-βουιδο Κρήτ. Ἦδωσέ του ἓνα γεροδόβουιδο Μύκ. Ἐρο-δόβουδος εἶναι πλιὰ καὶ δὲ βάει Ἀπύρανθ. || Παροιμ. Κά-ποιος ἤσφαξε δὴ νύχτα τσοῖ 'εροδόβουιδοι κ' ἐδούλεια δὴν ἡμέρα τὰ δαμαλάκια (ἐδούλεια=ἐδειλίαζον, ἐφοβοῦντο) ἐπὶ τῶν φοβουμένων ἔνεκα τῶν παθημάτων τῶν ἄλλων) αὐτόθ. Ἀλλὰ τὰ μάθια τοῦ λαοῦ κι ἄλλα τοῦ 'εροδόβουιδου κι ἄλλα τσῆ 'εροδαελάδας (ἐπὶ καταφανοῦς διαφορᾶς μεταξὺ προσώπων ἢ πραγμάτων) αὐτόθ. || Ἄσμ.

Πάδα τὸ γεροδόβουιδο 'ς τὴ βοσκαρὰν ἀράσσει, δόδια δὲν ἔχει νὰ μασῇ, μὰ σκιὰς ἀνεχαράσσει

A.Κρήτ. Συνών. γεροντοβοῦς, παλιόβοιδο. 2) Μεταφ., ὁ βραδύνους, ὁ δυσκίνητος Κρήτ. (Ραμν.) Νάξ. ('Απύρανθ.): Γεροδόβουιδο, ἡ βράκα σου κάρκε! Ραμν. Ὡ καμένε 'εροδόβουδε, εἰδὰ 'παθες; Ἀπύρανθ. Σὰ 'εροδόβουδος ἤρ-θες κ' ἤπεςες ἀπάνω μου αὐτόθ.

γεροντοβοριάς ὁ, ἀμάρτ. γεροδοβοριζάς Ἀστυπ.

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐς. βοριάς, ὅπου ὁ τύπ. βοριζάς.

Ἰσχυρὸς βόρειος ἄνεμος.

γεροντοβόσκι τό, Χίος γεροντοβόδι Χίος (Πυργ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ θέμ. γέροντο- καὶ τοῦ οὐς. βόσκι.

Τὸ κτῆμα τὸ ὁποῖον κρατοῦν οἱ γέροντες γονεῖς πρὸς συντήρησίν των μετὰ τὴν διανομὴν τῆς ὑπολοίπου περιου-σίας εἰς τὰ τέκνα των. Συνών. γεροβόσκι, γεροκόμι 1, γεροντομοίρι 1, γεροτρόφι 1.

γεροντοβότανο τό, Λεξ. Βλαστ., 473.

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐς. βότανο.

Τὸ φυτὸν Ὑοσκύαμος ὁ μέλας (Hyoscyamus niger), τῆς οἰκογ. τῶν Στρυχνωδῶν (Solanaceae), τῆς τάξεως τῶν Σωληνακθῶν (Tubiflorae). Συνών. βλ. εἰς λ. γεροντάκι 3.

γεροντοβοῦς ὁ, Σκυρ. Τῆν. 'εροντοβοῦς Κάρπ.

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐς. βοῦς.

Γεροντόβοιδο 1, δ βλ., ἐνθ' ἀν.: Παροιμ. Ἐχορεύαν τὰ 'αμάλια | κι ὁ γεροδοβοῦς 'ς τὴ μέση (ἐπὶ παρηλίκων ἀνα-στρεφόμενων ἀπρεπῶς μετὰ νεαρῶν) Τῆν.

γεροντόβραχος ὁ, Σ.Ματσούκ., Γλυκοχαράμ., 15 Γ. Βλαχογιάνν., Τὰ παληκάρ., 61.

Ἐκ τοῦ θέμ. γεροντο- καὶ τοῦ οὐς. βράχος.

Παλαιὸς βράχος ἐνθ' ἀν.: Βρίσκει τὴ γιαγιά τὴ Σούλα καὶ τὴν ἀκολουθεῖ 'ς τὸ γεροντόβραχο μὲ τ' ἄσπρο τὸ σκουφί (=μὲ τὴ χιονισμένη κορυφή του) Γ.Βλαχογιάνν., ἐνθ' ἀν. || Ποίημ.

